

„Mindent jelentünk egymásnak”

A 65 éves Rudolf Korn vallomása

Még a helikopteren megesküdtem neki, hogy mellette maradok. Mindegy, mi történik. Ez 2009. május 27-én volt. Ezen a szerencsétlen napon agyvérzés érte Gizellát, és sürgős műtetre repültünk vele.

A műtét után Gizella éber kómába esett. Le kellett volna kapcsolni az életben tartó műszereket, de én nem tudtam elengedni. Az ezt követő két évben megtanultam ápolni őt: légszókanüljét cserélni, a táplálásához szükséges gyomorszondát kezelni, mosdatni és gondozni, szinte mindig mellette lenni. Aztán hónapok múltán jött a felfedezés: Gizella követ engem a szemével! Bár nem tudja kifejezni magát, de szellemileg éber, és tud olvasni!

Mielőtt megfelelő ápolószolgálatot találtunk volna odahaza, heteken át egyedül ápoltam. Állandó készenlét, hogy egyetlen másodpercet se mulasszak el, odafigyelni légszöve leghalkabb bugyborékolására is, a félelem, ne-hogy elhibázzak valamit. Vagy a forgatása kétóránként. Éjjel-nappal. Az ember nem engedheti meg magának azt az alvást sem, amire tulajdonképpen szüksége lenne; fél attól, hogy elalszik. Ilyenkor ki kell rohanni a friss levegőre, vagy egy pohár vizet kell a fejére öntenie, hogy ismét józan legyen.

Egész életem megváltozott ettől. Ami azelőtt fontos volt, mind eltűnt. Az egész téboly – autót vásárolni, minden évben szabadságra menni, a házat renoválni – mindeztől jelentéktelenné vált. Ehelyett itt van ez az egészen mély tapasztalat, amely korábban nem létezett. Hiszen állandóan a közelében vagyok. Szorosan mellette.

A szemünkkel értünk szót, meg egy igen/nem-kártyával, amelyre Gizella rámutat azzal az ujjával, amelyet mozgatni tud, vagy bólintással és fejrázással. Érzékenységem jelentősen megnőtt – akárcsak egy megvakult ember életében, aki új módon, élénken érzékel más érzékszervekkel. Az ember ilyenkor a legapróbb jeleket is észreveszi, amelyek korábban nem is tudatosultak benne. Olyan jól ismerem Gizellámat, hogy elmondhatom, részben szavak nélkül is megvagyunk.

Sokan mondták már nekem: „Rudolf, magadra is gondolnod kell!” Aztán meg is próbálom, hogy magamra gondoljak, de nem sikerül. Nem is tudom, mire kellene gondolnom. Semmi sem jut eszembe. Miért kellene saját magamra gondolnom? Úgy örülök, hogy létezőnk egymás

számára. Számomra Gizella áll a legelső helyen. Ő a fontos – a többi tulajdonképpen egyáltalán nem.

És aztán az esküvőnk 37 évi együttélés után! Véletlenül éppen május 27-én házasodtunk össze. Az anyakönyvvezetőt előbb két filmmel és két igazolással meg kellett győznünk, hogy Gizella jogilag cselekvőképés. Leírhatatlan boldogságot éreztem, amikor mozgatható ujjával Gizella az igen/nem-kártya igenjére mutatott...

Sem részvétre, sem csodálatra nincs szükségem. Hiszen nem másokért teszem, amit teszek. Magunkért teszem, kettőnkért. Mi egyetlen világot jelentünk magunknak. Gizella nélkül élni – zuhanás lenne egy végtelenül mély lyukba. Még mindig ott él bennem ez a nagyon-nagyon mély félelem, hogy elveszítem. Még most is, amikor néhány hónapig egy rehabilitációs intézményben élünk, ahol máris nagyot fejlődött.

Amikor reggel fölkelek, és lemegyek a hallba, mindig abban a reményben teszem, hogy még itt van, és egészséges, és örül. S aztán az a sugárzás, amikor reggel fölbukkanok a sarkon! Ahogyan rám nevet! Ez hihetetlen. Normális partneri kapcsolatban ilyesmi egyáltalán nem történik, vagy ha mégis, akkor egyáltalán nem veszik észre. Mindig is sok mindent csináltunk közösen. És most mindent jelentünk egymásnak.

Talán egy másik bolygóról jöttem – nem tudom. Azt kívánom, bárcsak jobban értékelnék az emberek, mit jelent az, ha van valakink, aki úgy fogad el minket, amilyenek vagyunk.

Nem, nem perlekedem a sorsommal. Ez még sosem jutott eszembe. Magától értetődővé vált számomra az életünk. Élvezem, hogy ilyen szoros kapcsolatban lehetek vele. És érzem, mennyire érzi, hogy ilyen intenzív módon vagyok jelen számára. Ez olyan mélységig megy, hogy egészen új jeleket veszek észre nála, amelyek korábban nem léteztek. Leírhatatlan. Természetesen reménykedem, hogy minden jóra fordul. Világos, hogy úgy már sosem lesz, ahogyan korábban volt. De remélem, hogy legalább úgy alakul a dolog, hogy még nyíltabban, még közvetlenebbül tudunk kommunikálni egymással. És ki tudja, hogy az én Gizellám nem fog-e valamikor ismét beszélni.

Lejegyezte: **Karin Vorländer**

Forrás: Publik-Forum, 2011/15

A csapás

Egy férfi, aki elveszítette a történetét

Két utcával arrébb lakik. Nem ismerjük egymást közelebbről. De köszönök neki. Valahányszor látom, barátságosan biccentek feléje. Közben meghajlok. Először csodálkozott, de most már visszaköszön, mintha régi ismerősök lennénk. Még sosem beszélünk egymással egy szót sem – ennek ellenére nagyon sokat tudok róla, mivel ő meg a férje ismert pár a szülővárosomban. A férje sportos, dinamikus, vonzó. Művé-

szettörténész. Érdekes előadásokat tartott. Ékesszólóan kalauzolta hallgatóit a festészet, a zene és az irodalom különböző korszakain keresztül. Szívesen mesélt – és osztotta meg az emberekkel kulturális kincseit, amelyeket egy életen át gyűjtött össze a fejében. Elvezet volt a múltba utazni vele. Tehetséges zongorista is. Nyugdíjazása előtt nem félt, ellenkezőleg: még sok felfedezni valója volt a szépművészetek világában.

Azután egy csapásra minden megváltozott.

Egy napon eltűnt. Hónapokig nem hallottunk róla. Sem zene, sem előadások. Míg egyik szomszédasszonyom el nem mondta, hogy súlyos agyvérzést szenvedett. Többé nem tudott járni, sem beszélni, és mindenekelőtt: semmire sem tudott már visszaemlékezni. A fejében lévő könyvtár egy csapásra megsemmisült. Ki vagyok én? – kérdezi a feleségét. És ki vagy te?

Elveszítette a történetét, múlt nélküli ember, csak a jelenben él, amelyről a következő pillanatban ismét megfellelkezik. Élete: a végtelen jelenben tartózkodás. Tegnap nélkül és holnap nélkül, kezdet nélkül és vég nélkül. Hogy egykor másképp volt, hogy egyszer majd megváltozik valami – minderről mit sem tud. Semmi sem fog megváltozni, minden így marad, ahogyan most van – tartós Itt és Most.

„Ki ez?” – kérdezi a feleségét, amikor a kancellár asszonyt látja a tv-híradóban. Felesége kikapcsolja a tv-t, és dalokat énekel neki. Az ő dalait, amelyeket egykor költött és komponált. És olykor hallja, hogy férje halkan zümmög, és néha egyedül éneklí végig a szöveget. Az asszony megmutatja neki azokat a festményeket, amelyekben valaha annyi örömet lelte. Matisse, Rembrandt, Picasso? Kérdőn néz rájuk. Felesége felolvassa neki kedvenc költeményeit, ő csodálkozik, csodaszépnek találja őket, mintha először hallaná. Goethe neve nem mond neki semmit.

Korábban, az agyvérzés előtti életében megírta az önéletrajzát. Életének minden változását rögzítette benne, gyerekkorától fogva. Az agyvérzés után felesége előkotorta íróasztalából a sok-sok cédulát, bérbe köttette őket, és eléje tette az asztalra a könyvet, mintha ezzel vissza akarná adni a múltját. Minden este felolvassa neki belőle egy fejezetet. Ő szívesen hallgatja. De ezek egy idegen emlékei. Ez te vagy, mondja neki a felesége. A következő napon arra kéri a feleségét, olvassa föl még egyszer az ismeretlen férfi történetét, aztán még egyszer és még egyszer. Ez így marad. Emlékezete mind a mai napig nem volt képes összefűzni a szétszakadt hálót. És a felesége tovább olvas. Fényképeket mutat neki, filmeket közös utazásaikról. Kik ezek? Ezek a gyerekeid! Ő, milyen kedvesek! Hogy hívják őket?

Tudja, hogy semmit sem tud már. És ez gyakran mély kétségbeesésbe taszítja. Nyelve a zene. Mindennap odatolja kerekesszékét a zongorához,

és hat-hét órán át játszik. A legnehezebb darabokat is hibátlanul. Chopin, Beethoven, Bach, Mozart – ezek a nevek is idegenek számára.

Nemrégiben, másfél évvel az agyvérzés után visszatértek a szavai. Hirtelesen beszélni kezdett, olyan okosan és szépen, ahogyan mindig is beszélt. De szavainak nyelvtana csak a jelen időt ismeri. Sem a múlt időt, sem a jövő időt. Kezdetet sem, és véget sem. De ebben a jelenben már igen messzire jutott, mondják az orvosok, és senki sem tudhatja, egy napon emlékezetének mely ajtói nyílnak meg ismét csöndesen. Felesége, akivel harminc éve él együtt, az egyetlen kortársa, és ő elhatározta, hogy megőrzi férje múltjának kincseit, amíg azoknak társában nyomuk veszett, és amíg férje nem tudja őket saját maga biztonságba helyezni.

Két utcára lakom tőle. Nem ismerjük egymást. De köszönök neki. Valahányszor látom, meghajlok előtte.

Doris Weber

Forrás: Publik-Forum, 2011/10

2011. április 7-én, hajnali három körül erre a kérdésre ébredtem:

Hogyan is van az „egy fokozása”?

Hogyan mondhatnánk középfokban és felsőfokban az egyet?

Hogyan tudnám a fontosságot, a kizárólagosságot, az egyediséget az „egy” fokozásával kifejezni? Elképedtem a furcsa kérdésen... A felvetés már félálomban is annyira értelmetlennek tűnt, hogy azonnal éber lettem tőle!

Mert az „egy” fokozhatatlanul egy: egynél „egyebb” nincs! Ráadásul a magyarban teljesen értelmetlen az „egyebb”, vagy a „leegyebb” kifejezés. Aztán meg az „egy” nem lehet „kettő” sem (még ha a kettő „fokozott egy” is).

Míg ezen töprengtem, egyszer csak a fülemben csendült: **egy – egyetlen...: EGYETLEN!** Például az „én egyetlenem”, vagy Te kedves Olvasó, akiből (Kosztolányival szólva) csak egyetlen „példány” van-él-létezik! Az **egyetlen** sokkal „egyebb”, mint önmagában az egy! Nem igaz???

De hisz akkor az egyetlen az „egy” középfoka lehet!

Ha ez így van, akkor kell lennie felsőfoknak is! És máris előgrott: **EGYETLENEGY!** Ez is értelmes,

és még nyomatékosabb, mint az előzőek, ráadásul mennyire szép magyar kifejezés! *Tehát a magyar nyelv igenis képes a megoszthatatlan egy-et is „fokozni” (még hozzá fosztóképzőt használva fel ehhez) ilyen kifejezően:*

EGY – EGYETLEN – EGYETLENEGY

Aztán azon kezdtem el gondolkodni, miért oly fontos ez nekem, hogy hajnalban felébredt? Mit üzen az „egy fokozása”? Mi lehet az, amiből *annyira csak egy* van mindannyiunknak, hogy sosem birtokolhatunk belőle kettőt? Hát, például az életünk...!

A kijelentés fontosságát erősítve, az egy „felsőfokával” így mondhatjuk: **Egyetlenegy életem van, egyetlenegy életem van... Mindannyiunknak egyetlenegy élete van!**

Ez a tény az a *tudomásul nem vett közös emberi nevezőnk*, amelyre ha odafigyelnénk, talán egymást elfogadva-segítve, egymást tisztelve élhetnénk! Tudva, hogy ez az egyetlenegy élete van annak a másik embernek *ott*, amint nekem is *itt!* Ha tehetem, tegyem neki jobbá, szebbé, tartalmasabbá, s megélhetem, hogy az én sorsom is nemesebbé válik!

Utóirat

Gondolnád-e, hogy mindez nemcsak a „másik ember”, vagy önmagam-önmagad miatt fontos? Még fontosabb az „ő” gyermekeik, meg a „mi” gyermekeink miatt, akikben a szülők példái oly erővel élnek to-

vább, mint kagylóban a tengerzúgás! (Ha szociálpolitikát, társadalmpolitikát csinálnék, ezt a közös nevezőt tenném meg egyik alapjául...!)

Orbán Péter